

K Z O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, październik 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/134/2012

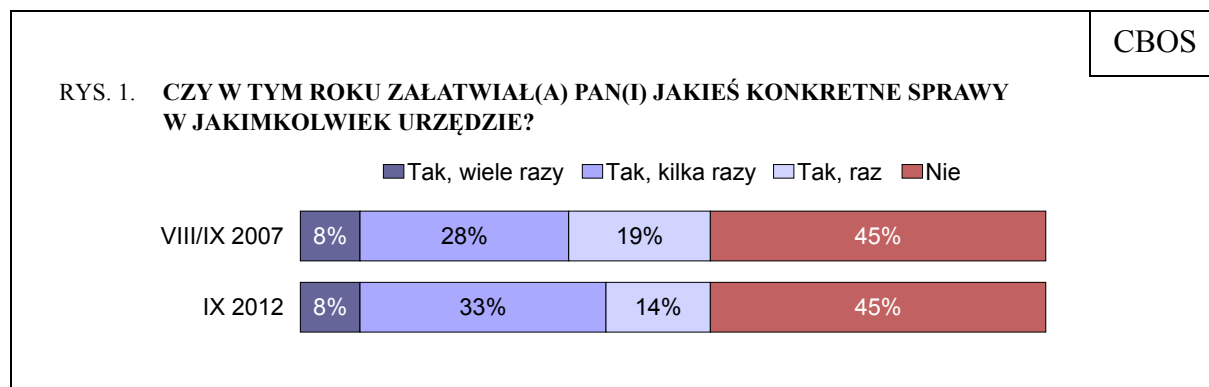
OBYWATEL W URZĘDZIE

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Pięć lat temu pytaliśmy Polaków o ich doświadczenia związane z załatwianiem spraw urzędowych. Obecnie¹ powróciliśmy do tej problematyki. Z uzyskanych deklaracji wynika, że – tak jak przed pięcioma laty – ponad połowa Polaków (55%) przynajmniej raz w tym roku załatwiała jakieś sprawy w urzędzie. Nie zmieniła się również liczba osób, które odwiedzały urzędy wielokrotnie (8%). W porównaniu z poprzednim badaniem nieco wzrósł odsetek respondentów, którzy byli w urzędzie kilka razy (o 5 punktów, do 33%), jednocześnie zmniejszył się tych, którzy byli tam tylko raz (o 5 punktów, do 14%). Można więc powiedzieć, iż odsetek Polaków odwiedzających urzędy celem załatwienia jakichś spraw jest stabilny, nieco zwiększyła się natomiast częstość tych wizyt.

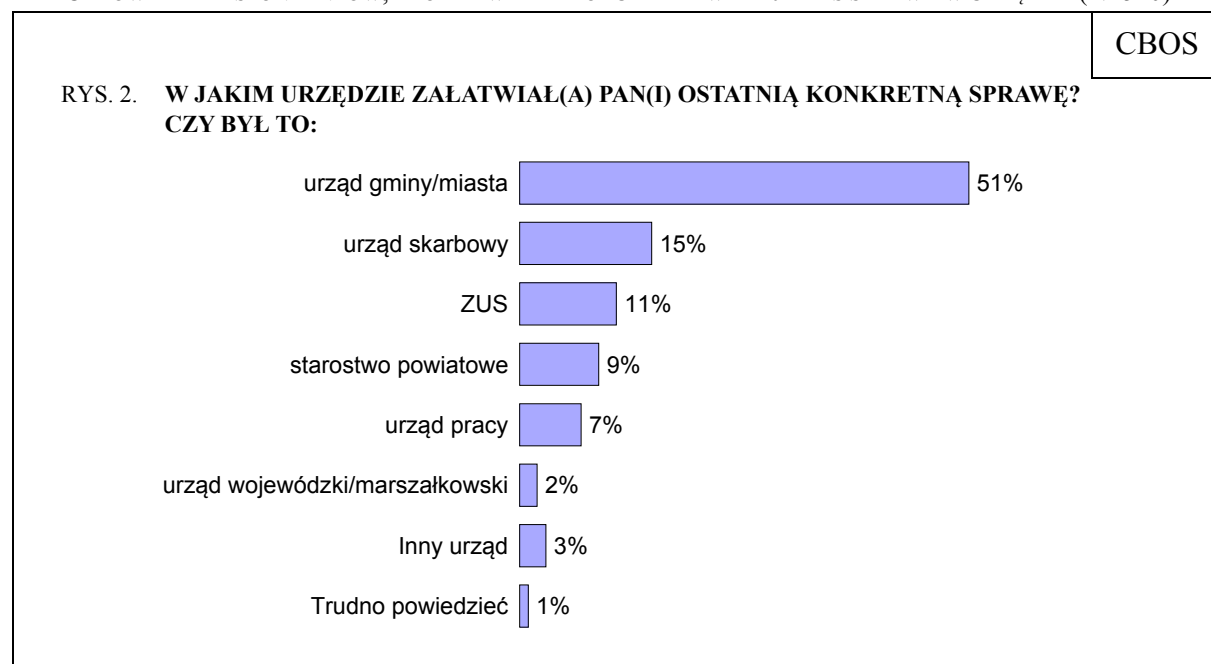

Tak jak przed pięcioma laty częstością załatwiania spraw w urzędach wyróżniają się osoby prowadzące własną działalność gospodarczą. Relatywnie często w urzędach bywają też kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz pracownicy administracyjno-biurowi (zob. tabele aneksowe). Można zatem sądzić, iż respondenci załatwiali w urzędach sprawy nie tylko prywatne, ale także dotyczące ich miejsca pracy.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (268) przeprowadzono w dniach 5 – 16 września 2012 roku na liczącej 985 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Badani, którzy w tym roku załatwiali przynajmniej jedną sprawę urzędową, zostali zapytani o doświadczenia związane z ich ostatnią wizytą w urzędzie. Tak jak przed pięcioma laty² najczęściej dotyczyła ona spraw załatwianych w podstawowych jednostkach samorządu terytorialnego, czyli urzędach gmin i miast (51% ostatnich wizyt, 28% ogółu respondentów). Znacznie mniej osób załatwiała sprawę w urzędzie skarbowym (15% ostatnich wizyt, 8% badanych), w ZUS (11% ostatnich wizyt, 6% badanych), starostwie powiatowym (9% ostatnich wizyt, 5% badanych) i powiatowym urzędzie pracy (7% ostatnich wizyt, 4% badanych). Sporadycznie jako miejsce ostatniej wizyty w urzędzie wskazywano siedziby administracji wojewódzkiej – urzędy marszałkowskie lub wojewódzkie (łącznie 2% ostatnich wizyt, 1% badanych). Ponadto wśród odwiedzanych ostatnio urzędów pojedyncze osoby wymieniały: sądy, NFZ, archiwum państwowe, notariusza, urząd pocztowy, biura dystrybutorów energii elektrycznej i gazu, spółdzielnie mieszkaniowe oraz bank.

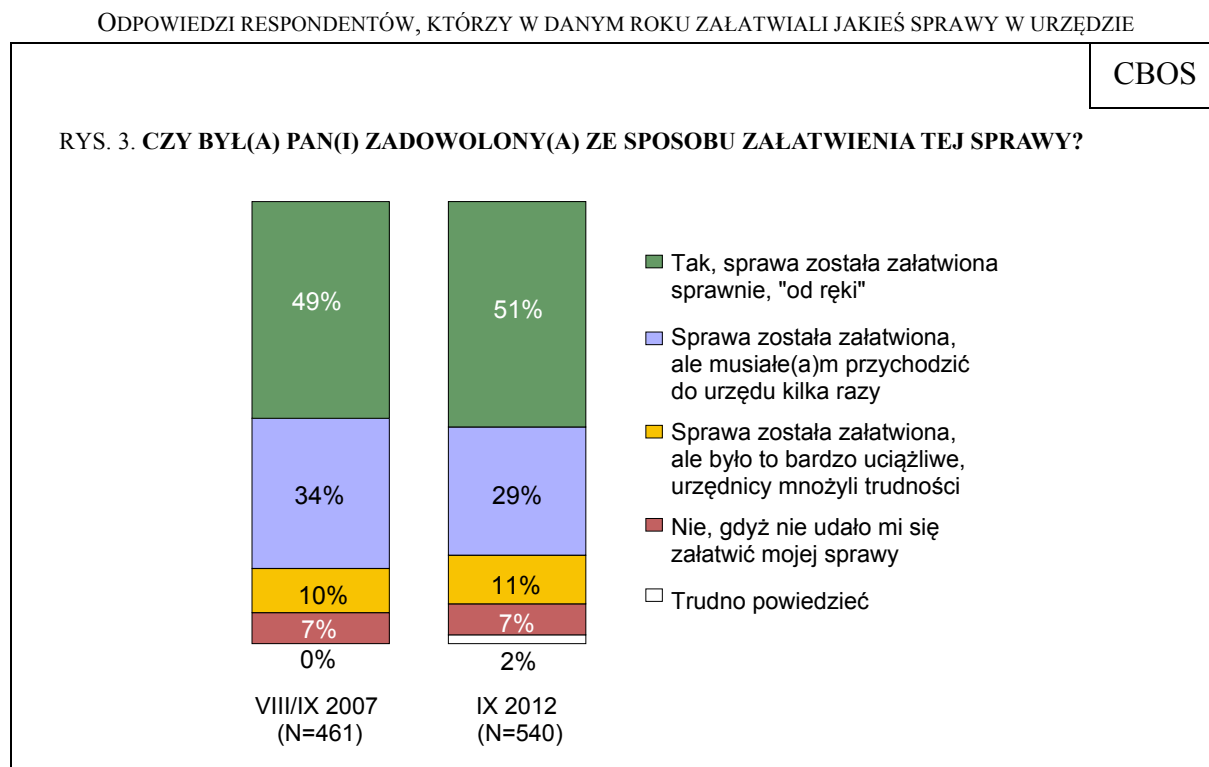
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY W TYM ROKU ZAŁATWIALI JAKIEŚ SPRAWY W URZĘDZIE (N=540)

Poziom zadowolenia Polaków ze sposobu załatwienia ostatniej sprawy urzędowej jest zbliżony do odnotowanego w 2007 roku. Tak samo często jak przed pięcioma laty interesanci deklarują niezadowolenie z powodu niezałatwienia sprawy, z którą przyszli do urzędu (7%). Obecnie jednak wśród tych, którzy załatwiali w tym roku jakieś sprawy urzędowe,

² Por. komunikat CBOS „Z wizytą w urzędzie – doświadczenia związane z załatwianiem spraw urzędowych”, październik 2007 (oprac. R. Boguszewski).

niedużo więcej osób odnosząc się do swojej ostatniej wizyty w urzędzie twierdzi, że sprawa została załatwiona sprawnie, „od ręki” (51%, wzrost o 2 punkty procentowe). Jednocześnie w porównaniu z rokiem 2007 zmalał odsetek respondentów deklarujących, że ich sprawa została wprawdzie załatwiona, ale musieli przychodzić do urzędu kilkakrotnie (o 5 punktów, do 29%). W zasadzie nie zmieniła się grupa interesantów, którzy co prawda załatwili swoją sprawę, ale skarżyli się na uciążliwość i mnożenie trudności przez urzędników (11%).

Porównanie relacji interesantów w zależności od urzędu, w którym załatwiali swoją ostatnią sprawę, pokazuje, iż – niezależnie od urzędu – większość spraw znalazła swój pozytywny finał, a różnice w ocenach są nieistotne statystycznie. Warto jednak zauważyć, iż w odniesieniu do urzędów gmin lub miast tylko niespełna połowa spraw została załatwiona „od ręki”, a co dziesiątej w ogóle nie udało się załatwić. Jest to najgorszy rezultat ze wszystkich poddanych analizie urzędów.

Tabela 1

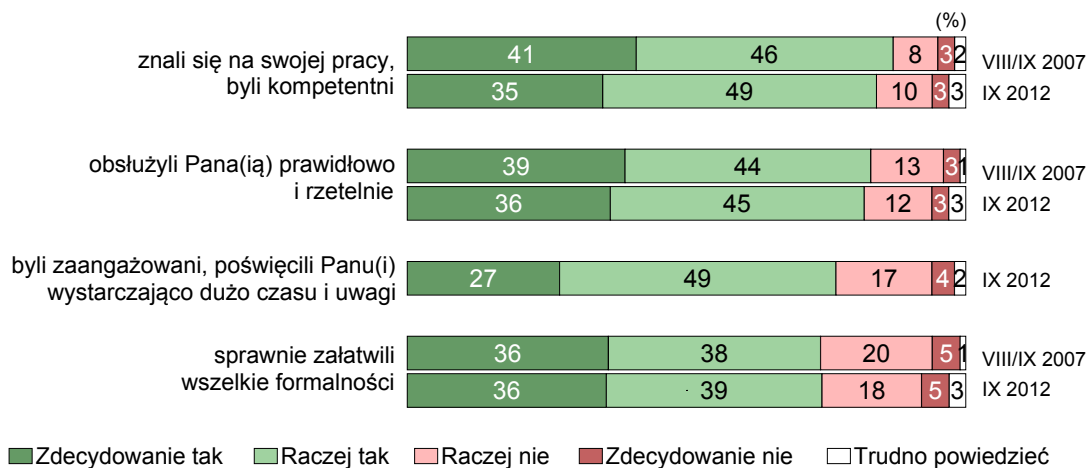
Czy był(a) Pan(i) zadowolony(a) ze sposobu załatwienia tej sprawy?	W jakim urzędzie* załatwiał(a) Pan(i) ostatnią konkretną sprawę? Czy był (było) to:				
	starostwo powiatowe	urząd gminy/miasta	urząd skarbowy	urząd pracy	ZUS
	w procentach				
Tak, sprawa została załatwiona sprawnie, „od ręki”	52	49	59	51	53
Sprawa została załatwiona, ale musiało(a)m przychodzić do urzędu kilka razy	34	30	28	23	30
Sprawa została załatwiona, ale było to bardzo uciążliwe, urzędnicy mnożyli trudności	11	11	9	19	12
Nie, gdyż nie udało mi się załatwić mojej sprawy	2	10	1	7	5
Trudno powiedzieć	2	1	0	0	0
Odmowa odpowiedzi	0	0	3	0	0
* W analizach uwzględniono urzędy wskazane przez co najmniej 40 osób					

Ocena jakości obsługi przy okazji załatwiania ostatniej sprawy w urzędzie jest, ogólnie rzecz biorąc, pozytywna. Podobnie jak pięć lat temu zdecydowana większość interesantów ocenia, że urzędnicy załatwiający ich ostatnią sprawę znali się na swojej pracy, byli kompetentni (84%), obsłużyli ich prawidłowo i rzetelnie (81%), jednak w obu tych wymiarach opinie o pracy urzędników nieco się pogorszyły. W porównaniu z rokiem 2007 w zasadzie nie uległy zmianie oceny sprawności załatwiania wszelkich formalności (75% opinii pozytywnych – wzrost o 1 punkt, 23% negatywnych – spadek o 2 punkty). Ponad trzy czwarte osób załatwiających w tym roku jakieś sprawy w urzędzie (76%) ocenia też, że obsługujący ich urzędnicy byli zaangażowani, poświęcili im wystarczająco dużo czasu i uwagi. Tak jak przed pięcioma laty tylko sporadycznie (3%) zdarzały się sytuacje, gdy urzędnicy sugerowali interesantom wręczenie prezentu lub łapówki w celu załatwienia lub przyspieszenia sprawy. W omawianym okresie nieco poprawił się stosunek urzędników do interesantów, jednak nadal spora grupa badanych deklaruje, że urzędnicy byli wobec nich nieuprzejmi i niezyczliwi (14%, spadek o 4 punkty procentowe). Nieco gorzej niż w roku 2007 urzędnicy są oceniani pod względem koncentracji uwagi na petencie – prawie jedna piąta interesantów (19%, wzrost o 3 punkty) odniosła wrażenie, że obsługujący ich urzędnicy załatwiali w tym samym czasie inne sprawy – prywatne lub zawodowe.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE W DANYM ROKU CO NAJMNIEJ RAZ ZAŁATWIAŁY JAKĄŚ SPRAWĘ W URZĘDZIE

CBOS

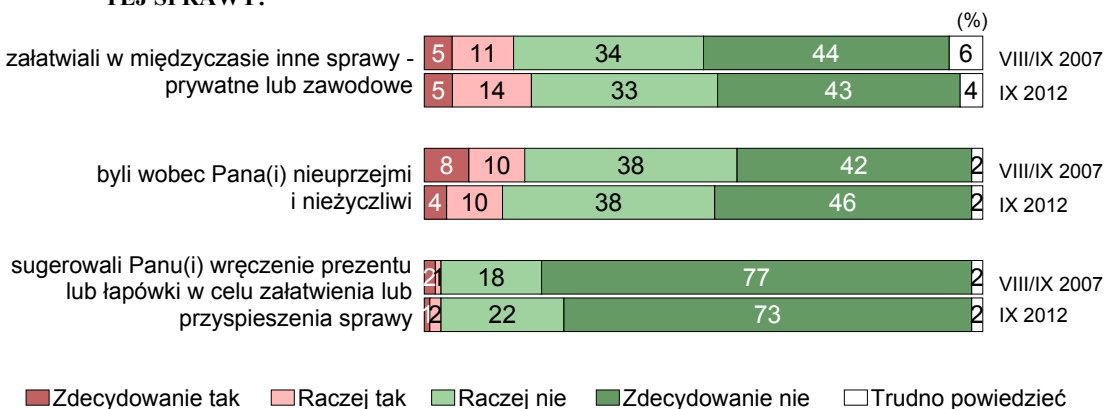
RYS. 4. CZY URZĘDNIK LUB URZĘDNICY OBSŁUGUJĄCY PANA(IĄ) PODCZAS ZAŁATWIANIA TEJ SPRAWY:

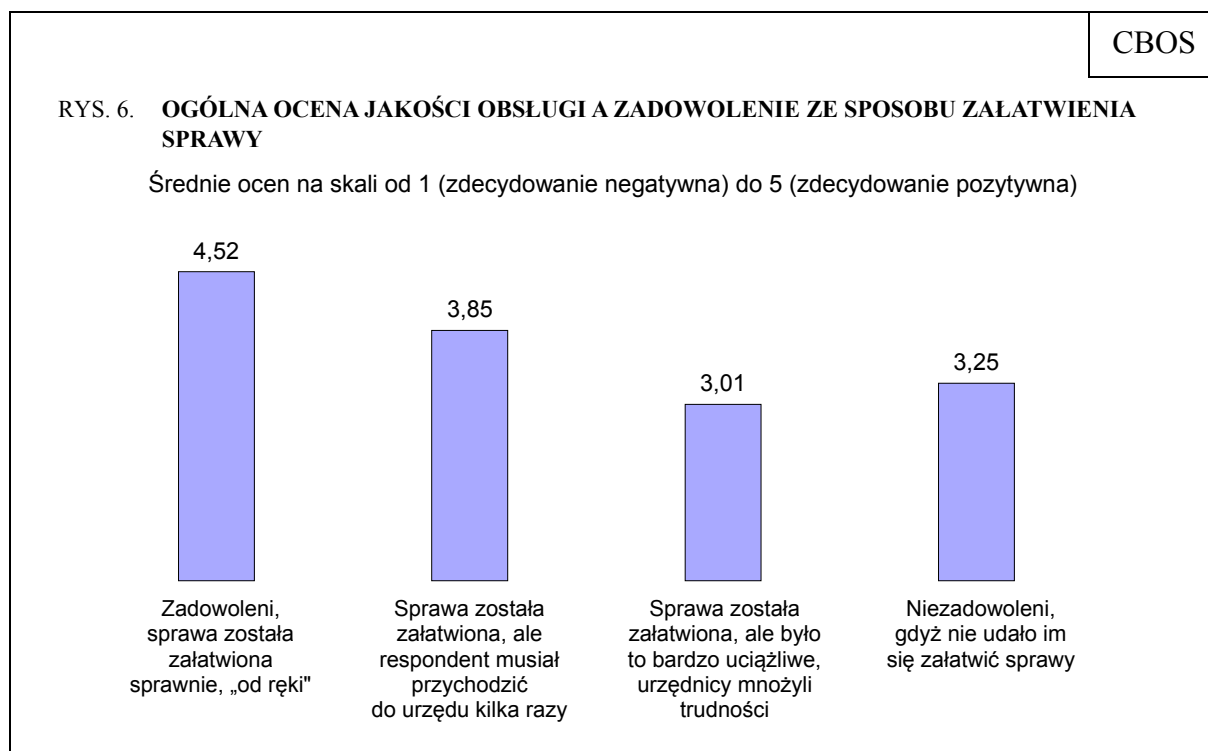
ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE W DANYM ROKU CO NAJMNIEJ RAZ ZAŁATWIAŁY JAKĄŚ SPRAWĘ W URZĘDZIE

CBOS

RYS. 5. CZY URZĘDNIK LUB URZĘDNICY OBSŁUGUJĄCY PANA(IĄ) PODCZAS ZAŁATWIANIA TEJ SPRAWY:

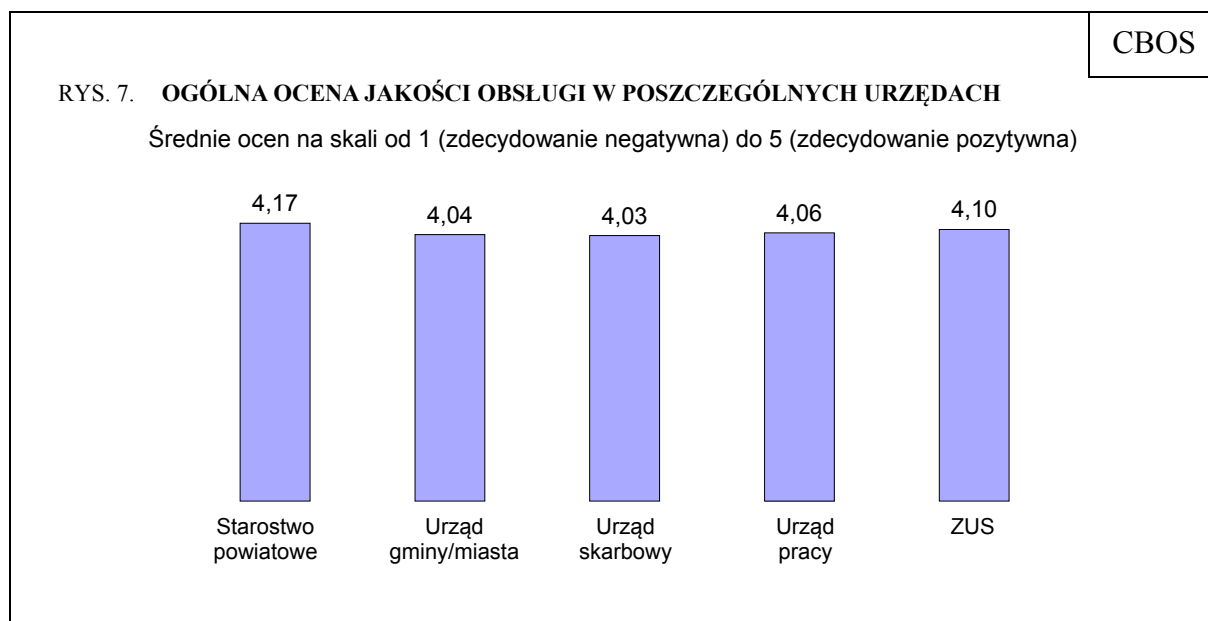

Z siedmiu wyżej opisanych wymiarów oceny jakości obsługi w urzędach utworzyliśmy syntetyczny wskaźnik jakości obsługi klienta przybierający wartości od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę zdecydowanie negatywną, 3 – niejednoznaczną, a 5 – zdecydowanie pozytywną. Analizy statystyczne³ wykazały, iż – tak jak przed pięcioma laty – ocena jakości pracy urzędników zależy zarówno od ostatecznego efektu wizyty w urzędzie, czyli załatwienia bądź niezałatwienia sprawy, jak i sposobu jej załatwienia. Najbardziej zadowoleni są respondenci, których sprawę załatwiono „od ręki” (średnia 4,52 na 5-punktowej skali), natomiast mieszane odczucia mają ci, których sprawa co prawda została załatwiona, ale było to bardzo uciążliwe, a urzędnicy mnożyli trudności (średnia 3,01 na 5-punktowej skali). Warto zauważyć, iż interesanci, którzy załatwili sprawę, ale odnieśli wrażenie, że urzędnicy mnożyli trudności, oceniają jakość obsługi gorzej niż ci, którym nie udało się nic załatwić.

³ Anova. Test Duncana.

Różnice średnich ocen jakości obsługi klientów w poszczególnych urzędach nie są istotne statystycznie, a ich wartości potwierdzają ogólnie dobrą ocenę pracy urzędników.

Porównanie odsetków odpowiedzi twierdzących w odniesieniu do poszczególnych wymiarów oceny jakości obsługi w różnych urzędach pokazuje, iż mocną stroną wszystkich urzędników jest ich wiedza merytoryczna, w szczególności dotyczy to pracowników urzędów skarbowych i powiatowych urzędów pracy. Zaangażowaniem, poświęcaniem czasu i uwagi interesantom wyróżniają się na tle innych pracownicy ZUS. Na nieuprzejmość i brak życzliwości ze strony urzędników najczęściej skarżą się osoby załatwiający sprawy w powiatowych urzędach pracy. Klienci tych urzędów częściej niż inni twierdzą też, że obsługujący ich urzędnicy załatwiali w tym samym czasie inne sprawy – prywatne lub zawodowe. Z deklaracji respondentów wynika, że relatywnie najwięcej sugestii co do wręczenia prezentu lub łapówki pojawiło się w ZUS oraz w urzędach skarbowych (4% ostatnich wizyt).

Tabela 2

Czy urzędnik lub urzędniczy obsługujący Pana(ią) podczas załatwiania tej sprawy:	Urząd*, w którym załatwiano sprawę:				
	starostwo powiatowe	urząd gminy/miasta	urząd skarbowy	urząd pracy	ZUS
	odsetki odpowiedzi twierdzących				
– znali się na swojej pracy, byli kompetentni	84	83	92	92	84
– obsłużyli Pana(ią) prawidłowo i rzetelnie	83	80	87	88	85
– sprawnie załatwili wszelkie formalności	74	75	80	77	74
– byli zaangażowani, poświęcili Panu(i) wystarczająco dużo czasu i uwagi	77	77	73	72	82
– sugerowali Panu(i) wręczenie prezentu lub łapówki w celu załatwienia lub przyspieszenia sprawy	0	3	4	3	4
– byli wobec Pana(i) nieuprzejmi i niezyczliwi	10	14	15	17	11
– załatwiali w międzyczasie inne sprawy – prywatne lub zawodowe	13	21	21	28	18

* W analizach uwzględniono urzędy wskazane przez co najmniej 40 osób

Osobiste doświadczenia Polaków związane z załatwianiem różnego rodzaju spraw urzędowych są, ogólnie rzecz biorąc, pozytywne. O ile jednak wiedza merytoryczna, kompetencje urzędników oraz prawidłowość załatwiania formalności są doceniane przez interesantów, o tyle w zakresie uprzejmego traktowania, życzliwego podejścia oraz skupienia uwagi na obsługiwanej osobie i jej sprawie powinna nastąpić poprawa.

Opracowała
Barbara BADORA

A N E K S

Tabela 1

		Czy w tym roku załatwił(a) Pan(i) jakieś konkretne sprawy w jakimkolwiek urzędzie?				Liczba osób
		Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tak, raz	Nie	
		%	%	%	%	
Ogółem		8	33	14	45	985
Płeć	Mężczyźni	8	32	16	44	469
	Kobiety	8	34	12	46	516
Wiek	18-24 lata	3	26	25	46	123
	25-34	14	40	16	30	202
	35-44	9	45	15	31	161
	45-54	10	40	13	37	152
	55-64	6	30	11	54	194
	65 lat i więcej	2	14	7	76	154
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	32	11	51	374
	Miasto do 20 tys.	9	31	16	44	150
	20-100 tys.	6	31	14	49	190
	101-500 tys.	10	31	17	42	168
	501 tys. i więcej mieszk.	9	48	18	24	104
Wykształcenie	Podstawowe	1	13	11	74	192
	Zasadnicze zawodowe	5	31	15	49	257
	Średnie	7	39	15	39	346
	Wyższe	19	45	14	22	191
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	48	12	20	93
	Średni personel, technicy	14	38	20	28	42
	Pracownicy adm.-biurowi	23	35	17	25	49
	Pracownicy usług	4	27	19	51	66
	Robotnicy wykwalifikowani	2	35	20	44	118
	Robotnicy niewykwalifik.	7	13	23	57	47
	Rolnicy	6	41		53	58
	Pracujący na własny rach.	23	53	6	18	46
Bierni zawodowo	Renciści	2	21	13	64	73
	Emeryci	2	24	9	66	201
	Uczniowie i studenci	1	27	26	46	74
	Bezrobotni	7	52	11	30	55
	Gospodynie domowe i inni	15	37	12	36	63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12	37	14	36	123
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	33	26	35	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	38	16	34	243
	prywatnym gosp. rolnym	8	37	5	49	59
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	7	34	7	52	140
	501-750	7	28	22	43	120
	751-1000	7	35	14	44	142
	1001-1500	7	24	15	54	155
	Powyżej 1500 zł	12	42	16	30	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	32	8	52	173
	Średnie	6	33	14	47	432
	Dobre	9	34	17	40	380
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	31	16	46	49
	Raz w tygodniu	8	32	12	48	445
	1-2 razy w miesiącu	8	33	14	45	134
	Kilka razy w roku	7	37	17	39	204
	W ogóle nie uczestniczy	9	31	15	44	153
Poglądy polityczne	Lewica	10	40	11	39	148
	Centrum	10	35	14	41	335
	Prawica	7	36	15	43	276
	Trudno powiedzieć	5	23	14	58	226

Tabela 2

		W jakim urzędzie załatwił(a) Pan(i) ostatnią konkretną sprawę? Czy był (było) to:								Liczba osób
		urząd wojewódzki/marszałkowski	starostwo powiatowe	urząd gminy/miasta	urząd skarbowy	urząd pracy	ZUS	Inny urząd	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		2	9	51	15	7	11	3	1	540
Płeć	Mężczyźni	3	12	54	15	5	10	1	0	263
	Kobiety	2	7	48	15	10	13	5	1	277
Wiek	18-24 lata	1	10	53	16	14	7			67
	25-34	2	14	47	16	10	10		1	141
	35-44	5	8	55	18	7	5	2	1	110
	45-54	1	11	47	15	7	13	5		96
	55-64	3	5	47	11	4	23	7		90
	65 lat i więcej			63	8		14	12	4	
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	16	48	11	9	8	4	0	184
	Miasto do 20 tys.	1	12	49	15	8	13	2		83
	20-100 tys.	2	8	38	24	4	16	5	3	96
	101-500 tys.	2	2	58	12	9	14	3		98
	501 tys. i więcej mieszk.	1	1	64	16	6	9	3		79
Wykształcenie	Podstawowe	1	7	57	4	8	12	10		50
	Zasadnicze zawodowe	4	8	52	14	6	12	4		130
	Średnie	1	10	49	17	9	11	3	1	211
	Wyższe	3	10	49	17	7	10	1	2	149
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	13	49	18	7	7		2	74
	Średni personel, technicy		5	66	22		4	5		30
	Pracownicy adm.-biurowi	9	21	49	8	9		4		37
	Pracownicy usług		7	39	29	6	11	4	3	33
	Robotnicy wykwalifikowani	2	16	47	21	9	4	1		67
	Robotnicy niewykwalifik.	4	6	57	9	7	9	9		20
	Rolnicy	7	7	80				7		27
	Pracujący na własny rach.		15	39	19		27			38
Bierni zawodowo	Renciści	6	9	53	11		14	7		27
	Emeryci		3	53	10	1	23	8	2	69
	Uczniowie i studenci		10	61	17	7	5			40
	Bezrobotni	2	3	40	8	39	9			39
	Gospodynie domowe i inni		3	40	14	10	29	5		41
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	15	47	19	2	10	3	2	78
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	12	43	23	10	5			51
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	12	48	20	7	10	2	1	161
	prywatnym gosp. rolnym	6	6	84				4		30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł		6	58	17	10	9			68
	501-750	3	10	47	14	12	9	5		68
	751-1000	3	11	57	12	3	10	4		79
	1001-1500	4	8	46	13	8	19	3		72
	Powyżej 1500 zł	3	7	56	14	4	11	4	1	123
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	4	53	11	9	17	4		83
	Średnie	2	10	49	14	8	12	3	1	228
	Dobre	3	10	51	17	6	9	3	1	229
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	7	37	8	7	16	17	3	26
	Raz w tygodniu	3	11	49	17	7	9	4	0	231
	1-2 razy w miesiącu		12	55	12	10	8		2	74
	Kilka razy w roku	2	7	50	16	7	15	2	1	124
	W ogóle nie uczestniczy	2	6	56	12	7	15	2		85
Poglądy polityczne	Lewica	1	7	53	14	8	12	3	1	91
	Centrum	3	10	54	13	6	11	1	0	196
	Prawica	2	9	48	15	7	14	4	0	158
	Trudno powiedzieć	3	10	44	19	9	7	6	1	95